

Det kongelige kunnskapsdepartement

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.

201300286-175
HENA

Emnekode

ESARK-03

Dato

07. januar 2015

Oversendelse av høringsuttalelse - Forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

Komite for oppvekst i Bergen bystyre behandlet saken i møtet 050115 sak 7-15, og har fattet følgende vedtak:

Bergen kommune støtter forslagene fra Kunnskapsdepartementet om endringer i privatskoleloven med de merknader som fremkommer i saksfremstillingen.

Merknadene knytter seg til pkt. 12.2 Uttrekk av avskrivningskostnader fra tilskuddsgrunnlaget, og til vurderingene knyttet til trekkbeløp:

Bergen kommune har bemerkninger som knytter seg til pkt. 12.2 Uttrekk av avskrivningskostnader fra tilskuddsgrunnlaget, og til vurderingene knyttet til trekkbeløp. Trekkbeløpet for en elev i privat skole utgjør 80 % av gjennomsnittskostnaden i offentlig skole. I Bergen kommune utgjør imidlertid trekkbeløpet en større andel av gjennomsnittskostnaden pr. elev, etter som det her er lavere driftsutgifter per elev enn landsgjennomsnittet. Byrådet mener at dersom kommuner ikke skal ha gevinst eller tap som følge av at de har elever i private skoler, bør følgelig kommuner som har lavere gjennomsnittskostnad få lavere trekkbeløp.

Dagens trekk- og korreksjonsordning korrigerer ikke for skyssutgifter for elever i privatskolene. I det vesentligste hadde elevene ikke hatt rett på skyss ved å gå på sin nærskole. Når elever går over til privatskoler utløses imidlertid skyssplikt som kommunen må betale. Bergen kommune mener dette må tas med i vurderingen når ordningene skal gjennomgås.

Høringsuttalelsen i sin helhet følger vedlagt.

Med hilsen

BYRÅDSAVDELING FOR BARNEHAGE OG SKOLE

*Helle Næss - saksbehandler
Merete Bogen - seksjonsleder*

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Høringsuttalelse - Forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

HENA ESARK-03-201300286-145

Hva saken gjelder:

Kunnskapsdepartementet har 17.10.14 sendt ut høring om forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov). Høringsfristen er 15. januar 2015.

Høringsnotatet inneholder forslag til endringer i privatskolelovens følgende kapitler:

- Lovens tittel (kap. 2)
- Godkjenningsordningen (kap. 3)
- Krav til innhold og vurdering (kap. 4)
- Kompetansekrav for undervisningspersonalet (kap. 5)
- Inntak av elever (kap. 6)
- Inntak av voksne (kap. 7)
- Reguleringen av private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett (toppidrettsgymnas) (kap. 8)
- Kompletterende undervisning (kap. 9)
- Skolevirksomhet, bruken av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer mv. (kap. 10)
- Innføring av karantenebestemmelse (kap. 11)
- Rammebetingelser for godkjente skoler (kap. 12)

Høringsnotatet med høringsbrev finner en på departementets nettsider:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Hoeringsdok/2014/14_5053/Hoeringsnotat.pdf

Byrådet støtter Kunnskapsdepartementets forslag med de merknader som ligger i saksfremstillingen.

Begrunnelse for fremleggelse for komite for oppvekst:

Byrådets fullmakter § 7, vedtatt av bystyret 18. desember 2013 i sak 294-13:

Byrådet selv avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Høringsuttalelser avgitt av byrådet sendes uten ugrunnet opphold bystyrets kontor til orientering.

Saken ansees å være prinsipiell og inneholder politiske avveininger og avgir derfor av bystyret.

I møte i Forretningsutvalget den 4.11.14, sak 247-14, ble det vedtatt at komite for oppvekst avgir høringsuttalelse.

Byrådet innstiller til komite for oppvekst å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune støtter forslagene fra Kunnskapsdepartementet om endringer i privatskoleloven med de merknader som fremkommer i saksfremstillingen.

Dato: 9. desember 2014

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Martin Smith-Sivertsen
byrådsleder

Charlotte Spurkeland
byråd for barnehage og skole

Saksutredning:

1 Bakgrunn for forslaget

Kunnskapsdepartementet legger i høringsnotatet frem forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

I høringsnotatet fremmes forslag til endringer i privatskolelovens følgende kapitler:

- Lovens tittel (kap. 2)
- Godkjenningsordningen (kap. 3)
- Krav til innhold og vurdering (kap. 4)
- Kompetansekrav for undervisningspersonalet (kap. 5)
- Inntak av elever (kap. 6)
- Inntak av voksne (kap. 7)
- Reguleringen av private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett (toppidrettsgymnas) (kap. 8)
- Kompletterende undervisning (kap. 9)
- Skolevirksomhet, bruken av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer mv. (kap. 10)
- Innføring av karantenebestemmelse (kap. 11)
- Rammebetingelser for godkjente skoler (kap. 12)

Høringsnotatet er lagt ut på departementets internettside på følgende adresse:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Hoeringsdok/2014/14_5053/Hoeringsnotat.pdf#search=horing+dispensasjon+privatskolelov®i_oss=1

Høringsfristen er 15.1.2015.

2 Lovens tittel (kap. 2)

Forslaget går ut på å endre lovens tittel og benevnning av det som i dag omtales som private skoler med rett til statstilskudd til friskoleloven og friskoler.

2.1 Bakgrunn for forslaget

Lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) innførte begrepet frittstående skole (forkortet friskole). Dette fulgte av lovens § 1-2 andre ledd:

”Frittstående skolar er skolar som er i privat eige, og som blir godkjende etter denne lova [..]”

Ved lov 29. juni 2007 nr. 92 ble tittelen på loven endret til lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova). Skoler godkjent etter gjeldende lov omtales som private skoler.

2.2 Gjeldende rett

Tittelen på gjeldende lov er lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

2.3 Departementets forslag

Departementet fremmer i høringsforslaget å gjeninnføre begrepene *friskoleloven* og *friskoler*. En begrunner gjeninnføringen av begrepet friskole med at den vil kunne bidra til en mer ryddig terminologi i omtalen av private skoler.

Private grunnskoler som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12 skal fremdeles benevnes *private grunnskoler* da disse ikke er offentlig finansierte og kan drive sin virksomhet på kommersielt grunnlag.

På videregående skoles nivå er det fri etableringsrett, og skoler som driver sin virksomhet i kraft av denne betegnes *private videregående skoler*. Private skoler kan selv velge hvilke elever de vil ta inn og hvor høye skolepengene skal være. Ved disse skolene har eier anledning til å ta utbytte av virksomheten. En friskole vil på den annen side være en skole som oppfyller en rekke krav til innhold og kvalitet, og som er godkjent etter friskoleloven. Skolen mottar offentlig støtte som utgjør rundt 85 prosent av driftskostnadene i offentlige skoler, og den kan kun ta skolepenger begrenset oppad til om lag 15 prosent av driftskostnadene i den offentlige skolen. I friskoler er det forbudt å ta ut noen former for åpent eller skjult utbytte.

Departementet fremmer følgende lovforslag, hvor ny tittel på loven skal lyde:
Lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova).

Uttrykket ”private skolar” i § 1-1 første ledd endres til ”frittstående skolar”.

Uttrykkene ”private grunnskolar” og ”private videregående skolar” i § 1-2 første ledd endres til ”frittstående grunnskolar” og ”frittstående videregående skolar”.

Uttrykket ”private skolar” i § 2-1 første ledd første punktum og § 2-1 syvende ledd endres til ”frittstående skolar.”

Uttrykket ”private skolar” i § 3-5 femte ledd første og annet punktum endres til ”frittstående skolar.”

2.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å endre tittelen på loven og betegnelsen på skoler godkjent etter loven forventes ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser for private. For forvaltningen vil navneskiftet medføre at også forskriftene til privatskoleloven må endre ordlyd. Også informasjons- og veiledingsmateriale må omarbeides. De administrative eller økonomiske kostnadene knyttet til dette vil ikke være vesentlige, og vil bli dekket innenfor gjeldende rammer.

2.5 Byrådets vurderinger

Byrådet støtter forslaget om å endre lovens tittel og benevnelse av det som i dag omtales som private skoler med rett til statstilskudd til friskoleloven og friskoler.

3 Godkjenningsordningen (kap. 3)

Departementet foreslår at godkjenning etter friskoleloven kan gis etter en skjønnsmessig vurdering. Gjeldende krav til grunnlag beholdes, men begrepet ”religiøs” i loven foreslås endret til ”livssyn”. I tillegg foreslår departementet at det innføres to nye grunnlag for godkjenning; videregående opplæring i yrkesfag og profilskoler.

Godkjenning av en friskole er betinget av at godkjenningen ikke vil medføre negative konsekvenser for vertskommunen/fylket eller at andre særlige grunner tilsier at godkjenning ikke bør gis.

3.1 Bakgrunn

Departementet viser til at det i regjeringserklæringen er et uttalt mål at kravene til grunnlag for å kunne bli godkjent som friskole med rett til statstilskudd skal oppheves. Dette har sitt grunnlag i at Regjeringens syn om at flere offentlig finansierte friskoler kan bidra til økt mangfold og læring mellom skoler. Departementet skriver i høringsnotatet at Regjeringen samtidig ønsker å lage en ny friskolelov som kan samle bred støtte og stå seg over tid, slik at det sikres forutsigbare rammebetingelser for eksisterende og nye friskoler. For å ivareta disse hensynene på best mulig måte, foreslår departementet at det fortsatt skal være krav til grunnlag for å få godkjenning som friskole.

Departementet foreslår at godkjenning etter friskoleloven kan gis etter en skjønnsmessig vurdering, hvor de kravene til grunnlag som følger av loven i dag videreføres, og suppleres med to nye grunnlag; videregående yrkesfagskoler og profilskoler, i lovens § 2-1 andre ledd. I gjeldende krav til grunnlag, foreslår departementet at begrepet ”religiøst” i loven endres til ”livssyn”.

I Prop 75 L (2013-2014) åpnet departementet for at det gjennom en midlertidig dispensasjonshjemmel kan godkjennes skoler som ikke fyller kravene til grunnlag i dagens lov. Det ble lagt som en forutsetning at denne hjemmelen bare skulle virke inntil ny lov er på plass.

3.2 Gjeldende rett

Privatskoleloven § 2-1 Godkjenning av skolar lyder:

”Departementet kan godkjenne private skolar og driftsendringar ved godkjende private skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Vertskommunen eller vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

- a) religiøst*
- b) anerkjend pedagogisk retning*
- c) internasjonalt*
- d) særskilt tilrettelagd vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett*
- e) norsk grunnskoleopplæring i utlandet*
- f) særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma*
- g) vidaregåande opplæring i små og verneverdige handverksfag.*

Departementet kan i særskilde tilfelle gi godkjenning til private skolar som ikkje fyller kravet om grunnlag i andre ledd.

Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dette kravet gjeld likevel ikkje internasjonale skolar. Viktige dokument om verksemda etter lova skal i alle høve vere tilgjengelege på norsk eller samisk.

Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si etter lova i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.

Krava i andre ledd om eit særskilt grunnlag gjeld likevel ikkje allereie godkjende skolar som var i drift innan utgangen av 2007. Departementet kan berre godkjenne nødvendige driftsendringar ved skolar som ikkje oppfyller krava i andre ledd.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknader om godkjenning av private skolar.”

3.3 Departementets forslag

Friskoleloven § 2-1 skal etter departementets forslag lyde:

«Departementet kan godkjenne private skolar og driftsendringar ved godkjende private skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune

eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. *Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast.*

Vertskommunen eller vertsfylket skal *få høve til å gi fråsegn* før departementet gjer vedtak i saka, og kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

- a) *livssyn*
- b) *anerkjend pedagogisk retning*
- c) *internasjonalt*
- d) *særskilt tilrettelagd vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett*
- e) *norsk grunnskoleopplæring i utlandet*
- f) *særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma*
- g) *vidaregåande opplæring i små og verneverdige handverksfag*
- h) *vidaregåande opplæring i yrkesfag*
- i) *profilskole*

Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dette kravet gjeld likevel ikkje internasjonale skolar. Viktige dokument om verksemda etter lova skal i alle høve vere tilgjengelege på norsk eller samisk.

Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si etter lova i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.

Krava i andre ledd om eit særskilt grunnlag gjeld likevel ikkje allereie godkjende skolar som var i drift innan utgangen av 2007. Departementet kan berre godkjenne nødvendige driftsendringar ved skolar som ikkje oppfyller krava i andre ledd.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknader om godkjenning av private skolar.»

3.4 Byrådetts vurderinger

Byrådet støtter departementets forslag at de kravene til grunnlag som følger av loven i dag videreføres, og suppleres med to nye grunnlag, vidaregåande opplæring i yrkesfag og profilskoler.

Byrådet støtter også presiseringen i lovforslaget om betingelsen om at godkjenning ikke skal gis om det vil føre til negative konsekvenser for kommunen/vertsfylket.

Byrådet vil peke på viktigheten av at vertskommunen/vertsfylket har rett til å uttale om søknader om godkjenning, og støtter videreføring av klageadgang, også der vertskommunen/vertsfylket ikke benyttet seg av retten til å uttale seg før et vedtak har blitt gjort.

4 Krav til innhold og vurdering (kap. 4)

Forslaget innebærer at dagens krav om jevn god opplæring videreføres. Herunder videreføres handlingsrommet hva gjelder læreplanverk, fag- og timefordeling og undervisningsfriheten. I tillegg foreslår departementet at frittstående skoler kan benytte timene til valgfag på ungdomstrinnet til egne fag

og opplæringen vil kunne være jevn god selv om den følger en læreplan med en annen oppbygging enn læreplanene for valgfagene.

4.1 Bakgrunn

For å få rett til godkjenning og offentlige tilskudd må skolen oppfylle en rekke krav. Uavhengig av politiske standpunkt, har kravet til kvalitet vært sentralt når det gjelder rett til godkjenning og offentlige tilskudd. Departementets fremste virkemiddel for å sikre kvalitet i opplæringen er knyttet til godkjenning av lærerplaner og fag- og timefordelingen, skolens læreplanverk.

Departementet ønsker at flere skal kunne starte frittstående skoler, og på denne måten legge til rette for et økt mangfold. Skoler som ønsker å være reelt annerledes fra den offentlige skolen, skal likevel gi elevene en opplæring som er jevn god den som gis i den offentlige skolen.

Departementet understreker at kravet om jevn god opplæring ikke innebærer at tilbudet i frittstående skoler skal være identisk med opplæringen i den offentlige skolen. På bakgrunn av dette foreslår departementet å videreføre begrepet ”jevn god”, fordi en mener dette begrepet er best egnet til å beskrive kvalitetskravet.

4.2 Gjeldende rett

Kravene til innhold og vurdering er regulert i privatskoleloven § 2-3. Bestemmelsens første ledd lyder:

”Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolane skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd og § 3-4 første 20ledd. Elles har skolen sin undervisningsfridom. I samband med godkjenninga fastset departementet kva for tilbod skolen kan gi, og maksimalt elevtal på det enkelte tilbodet.”

4.3 Departementets forslag

Departementet vil videreføre dagens regler om at frittstående skoler på grunnskolenivå må tilby en opplæring som er innrettet på en slik måte at elevene tilfredsstillter sin opplæringsplikt. Departementet vil også videreføre dagens krav om at videregående opplæring i private skoler til vanlig må følge den tilbudsstrukturen som er fastsatt for den offentlige videregående skolen, hvilket blant annet innebærer at opplæringen må føre til full studie- og/eller yrkeskompetanse. Dagens krav om at opplæringen i frittstående skoler som minimum må følge det fastsatte minstetimetallet i den offentlige skolen foreslås også videreført.

Departementet foreslår at frittstående skoler kan tilby yrkesfagopplæring etter alternative gjennomføringsmodeller (vekslingsmodeller), og at IB-skoler kan godkjennes og få tilskudd til å gi opplæring i tråd med IBOs foretrukne modell, herunder godkjenning for et ellefte år på grunnskolenivå.

Lovforslaget fra departementet innebærer at gjeldende § 2-3 i privatskoleloven videreføres.

4.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringene i krav til innhold og vurdering vil ikke medføre økte kostnader da det fremdeles stilles krav om å følge det totale minstetimetallet. En økning i timetallet utover minstetimetallet vil ikke medføre økt tilskudd til noen skoler. Forslaget om rett til godkjenning av et ellefte år på grunnskolenivå for internasjonale skoler vil medføre en kostnadsøkning på om lag 7,5 mill. kroner. Offentlige tilskudd til et ellefte år på grunnskolenivå i internasjonale skoler vil ikke medføre trekk for hjemkommunen.

4.5 Byrådets vurdering

Byrådet støtter forslaget, som innebærer at § 2-3 i loven videreføres.

5 Kompetansekrav for undervisningspersonalet

Forslaget omhandler krav til kompetanse som stilles til undervisningspersonalet.

5.1 Bakgrunn

Frittstående skoler skal gi opplæring som er jevn god med opplæringen i offentlige skoler. Når det for offentlige skoler stilles kompetansekrav til undervisningspersonalet, er det naturlig at friskoler underlegges tilsvarende regulering. I tillegg til å stille krav om kvalifisert undervisningspersonale, vil det være aktuelt å stille særskilte kompetansekrav for enkelte skoleslag, som kommer i tillegg til de alminnelige kompetansekravene. Dette for å sikre at skolen er egnet til å gjennomføre opplæring i tråd med målet om å være et faglig eller pedagogisk alternativ.

Etter dagens regelverk kan det for enkelte skoleslag stilles kompetansekrav i tillegg til de alminnelige kravene. De enkelte kravene om spesialkompetanse og spisskompetanse følger av § 2-1 andre ledd om krav til grunnlag. Privatskoleloven har ikke hjemmel for å gi forskrifter om slike kompetansekrav, som kommer i tillegg til alminnelig kompetansekrav for tilsetting og undervisning.

5.2 Gjeldende rett

Privatskoleloven § 4-2 omhandler kompetansekrav for undervisningspersonalet. Av bestemmelsen følger det at undervisningspersonalet i private skoler må fylle de samme kompetansekravene som undervisningspersonalet i offentlige skoler, jf. opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2 med tilhørende forskrift. Også opplæringslovens regler om midlertidig ansettelse og tilsetting på vilkår gjelder tilsvarende for private skoler. Av privatskoleloven § 4-2 fjerde ledd følger at det også kan godkjennes alternative kompetansekrav for tilsetting ved skoler som er godkjent på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning. Departementet har godkjent alternative kompetansekrav for tilsetting ved Steinerskoler. Av forskrift til privatskoleloven § 8a-1 fremgår det at det kan godkjennes alternative kompetansekrav for undervisning ved skoler som er godkjent på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning. Departementet har godkjent slike for Steinerskoler.

Ved tilsetting av undervisningspersonale ved skoler som er godkjent på religiøst grunnlag har departementet etter § 4-2 tredje ledd også hjemmel til å godkjenne tilleggskompetansekrav. I § 4-2 fjerde ledd siste punktum henvises det til arbeidsmiljøloven §§ 13-3 og 13-4 og diskrimineringsloven §§ 4 og 7 om tilsetting.

Krav om spesialkompetanse for skoler godkjent på grunnlag av anerkjent pedagogisk retning

I tillegg til kravene i § 4-2, gjelder det et krav om tilstrekkelig spesialkompetanse for undervisningspersonale i skoler godkjent på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning. Kravet gjelder ikke for tilsetting av eller for undervisning utført av den enkelte lærer, men er et krav til virksomheten. Kravet følger i dag av § 2-1 andre ledd om krav til grunnlag.

Det er gitt retningslinjer om det nærmere innholdet i kravet til spesialkompetanse.

Krav om spisskompetanse for toppidrettsskoler

For skoler som er godkjent for å tilby videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett gjelder det i tillegg et krav om spisskompetanse innenfor de/den idretten skolen tilbyr. Kravet om spisskompetanse er et krav til virksomheten som helhet, ikke til den enkelte lærer som skal ansettes, og følger i dag av § 2-1 andre ledd om krav til grunnlag.

5.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at undervisningspersonalet i friskoler fremdeles må fylle de samme kompetansekravene som undervisningspersonalet i offentlige skoler, og at unntakene i opplæringslovens regler om midlertidig ansettelse og ansettelse på vilkår fremdeles skal gjelde tilsvarende.

Departementet foreslår å videreføre dagens bestemmelse om godkjenning av alternative kompetansekrav for tilsetning, men med den endring at også andre skoleslag enn skoler godkjent på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning kan få godkjent alternative kompetansekrav dersom dette anses nødvendig sett i lys av skolens læreplanverk.

Videre foreslår departementet å innta en forskriftshjemmel som gir adgang til å forskriftsfeste dagens krav om spesialkompetanse og spisskompetanse, samt hjemmel til å fastsette i forskrift unntak fra krav om undervisningskompetanse i enkelte fag.

Siden arbeidsmiljøloven gir arbeidsgiver anledning til å sette vilkår om bl.a. et særskilt livssyn dersom dette har et saklig formål, foreslår departementet å oppheve dagens særregulering for skoler som er godkjent på religiøst grunnlag. Tilsvarende foreslår departementet at dagens henvisning til arbeidsmiljøloven og diskrimineringsloven tas ut, men presiserer at endringen ikke er ment å innebære noen realitetsendring.

Etter departementets forskal skal § 4-2 lyde:

§ 4-2 Kompetansekrav til undervisningspersonalet

For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjende etter lova her, gjeld dei kompetansekrava som følgjer av §§ 10-1 og 10-2 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Opplæringslova § 10-6 om mellombels tilsetjing og § 10-6a om tilsetjing på vilkår gjeld tilsvarende.

«For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjend med alternative læreplanar, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei som følgjer av §§ 10-1 og 10-2 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift.

Departementet kan gi forskrift om krav til kompetanse som kommer i tillegg til krava i første og andre ledd.

Departementet kan i forskrift også fastsetje at det ikkje skal stillast krav om relevant kompetanse i enkelte fag.

5.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

5.5 Byrådets vurderinger

Byrådet støtter forslaget.

6 Inntak av elever

Forslaget omhandler friskolers adgang til å regulere inntak av elever, og er spesielt med hensyn til skoler som er godkjent på internasjonalt grunnlag.

6.1 Bakgrunn

Opplæringsloven har i § 3-1 syvende ledd hjemmel for å gi forskrifter om inntak til videregående opplæring. Privatskoleloven har ingen tilsvarende hjemmel. Departementet foreslår derfor å innta i friskoleloven en forskriftshjemmel som gir mulighet til å regulere inntak av elever nærmere. Dette omhandler også muligheten til å reservere elevplasser på bakgrunn av at målgruppens behov ikke alltid er tilpasset hovedinntaket.

6.2 Gjeldende rett

Etter § 3-1 første ledd i dagens privatskolelov skal godkjente friskoler ha hele landet som inntaksområde, og skal stå åpne for alle som fyller vilkårene for inntak i offentlige skoler, jf. opplæringsloven §§ 2-1 tredje ledd og 3-1 første ledd. Det fremgår av privatskoleloven § 3-1 andre ledd at ungdom med rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 skal prioriteres før voksne søkere med rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 4A-3. Utover dette gir privatskoleloven ikke føringer for prioritering av søkere.

Den enkelte skole skal ha et inntaksreglement som viser prioritering av søkere, som kommer til anvendelse når det er flere kvalifiserte søkere enn kapasiteten til skolen, jf. § 3-1 tredje ledd. Dersom skolen har flere plasser enn søkere, må alle søkere som oppfyller vilkårene for inntak i offentlig skole tilbys plass, med mindre skolen har regulert annet i sitt inntaksreglement. Sistnevnte er fast forvaltningspraksis og fremkommer av rundskriv Udir-05-2010.

Dersom skolen etter en ordinær søknadsfrist likevel ønsker mulighet for inntak av visse grupper elever, må dette og kriteriene for slikt inntak fremgå klart av inntaksreglementet. Kriteriene må være saklige, objektive og etterprøvbare. For å ha forutsigbarhet og ryddighet i prosessen bør styret i god tid fastsette eventuelle frister som nevnt ovenfor. Skolen må også fastsette det maksimale antall elever skolen vil ta inn, og dette må gjøres i forkant av søknadsfristen. Det siste er spesielt viktig dersom skolen vil ta inn færre elever enn det skolen er godkjent for og har lokaler til. Det skal fremgå klart av reglementet når inntaket skal anses som avsluttet. Dersom skolen ønsker en bestemt fordeling (gruppestørrelse) på ulike årstrinn må dette fremgå av reglementet.

Adgangen til å godkjenne internasjonale skoler med rett til offentlige tilskudd ble innført i forbindelse med friskoleloven i 2003. Grunnlaget ble innført særlig med formål om å gjøre rekrutteringen av nødvendig utenlandsk arbeidskraft enklere for blant annet norsk næringsliv og universiteter og høyskoler.

Internasjonale skoler har på lik linje med andre skoler godkjent etter dagens privatskolelov, adgang til å ta inn visse elevgrupper etter fristen. En skole kan for eksempel sette en siste frist for søknad eller inntak, men unnta de gruppene som er prioritert i reglementet eller noen av disse gruppene fra fristen. For eksempel vil en skole kunne velge å ta inn barn som har flyttet til Norge etter søknadsfristen, på bakgrunn av foreldrenes arbeidsforhold, dersom de er prioritert i inntaksreglementet og det klart fremgår av reglementet at de kan tas inn også etter siste frist for inntak.

6.3 Departementets forslag

Etter departementets forslag skal § 3-1 første ledd lyde:

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar, jf. opplæringslova §§ 2-1 tredje ledd og 3-1 første ledd. Dette gjeld òg skolar i utlandet og internasjonale skolar i Noreg. *Skolane kan reservere eit begrensa antall av elevplassane til søkjarar som kjem etter hovudinntaket.*

§ 3-1 femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om *inntak av ungdom og vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring*, inntak av vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring og om inntak av utanlandske søkjarar.

6.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ha marginale økonomiske eller administrative konsekvenser.

6.5 Byrådets vurderinger

Byrådet støtter departementets forslag om inntak av elever.

7 Inntak av voksne

Departementet har vurdert behovet for å endre gjeldende regler i privatskoleloven om inntak og opplæring av voksne (med rett til videregående opplæring).

Byrådet ønsker ikke uttale seg om forslaget som omfatter videregående opplæring, som er et ansvarsområde under fylkeskommunen.

8 Reguleringen av private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett (toppidrettsgymnas)

Forslaget omhandler en klargjøring i loven om årstimeantall for private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett (toppidrettsgymnas) og som er godkjent etter privatskoleloven.

Byrådet ønsker ikke uttale seg om forslaget som omfatter videregående opplæring, som er et ansvarsområde under fylkeskommunen.

9 Kompletterende undervisning

Forslaget omhandler adgangen til å gi tilskudd til kompletter undervisning til norske statsborgere og EØS-borgere som er elever ved utenlandske eller internasjonale grunnskoler i Norge eller grunnskoler i utlandet.

Lovforslaget innebærer at det ikke lenger er adgang til å gi tilskudd til kompletterende undervisning for elever som går på grunnskole i Norge. I praksis innebærer forslaget at internasjonale og utenlandske skoler som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12 og som frem til 2015 har mottatt tilskudd til kompletterende undervisning, ikke lenger kan få slikt tilskudd.

Øvrige deler av privatskoleloven § 6-4 videreføres.

9.1 Bakgrunn

Privatskoleloven § 6-4 fastsetter at det kan gis tilskudd til kompletterende undervisning til norske statsborgere og EØS-borgere som er elever ved utenlandske eller internasjonale grunnskoler i Norge eller grunnskoler i utlandet.

Etter gjeldende retningslinjer gis tilskudd med hjemmel i privatskoleloven § 6-4 til kompletterende undervisning i norsk, samfunnsfag og religion, livssyn og etikk (RLE). Formålet med ordningen er å medvirke til at elever kan gis undervisning i norsk, samfunnsfag og RLE når de går på skoler som ikke tilbyr opplæring i disse fagene. Tilskudd til kompletterende undervisning kan gis til internasjonale og utenlandske grunnskoler i Norge, private grunnskoler i utlandet, svenske skoler i utlandet og nettskoler.

9.2 Departementets forslag

Departementet mener det er viktig at norske statsborgere får opplæring i norsk, samfunnsfag og RLE. Det norske språk og kunnskaper om religion og det norske samfunn, er en viktig del av det å være norsk og noe som gjør oss i stand til å fungere godt i det norske samfunnet. Etter departementets vurdering er det likevel nødvendig med en grundig og kritisk gjennomgang av ordningen med tilskudd til kompletterende undervisning for å sikre at tilskuddsordningen fungerer etter sin hensikt og at tilskuddet totalt sett og til den enkelte skoletype står i forhold til nytten for det norske samfunnet ved at elever som omfattes av ordningen gis kompletterende undervisning i norsk, samfunnsfag og RLE.

I departementets vurdering skilles det mellom norske statsborgere og EØS-borgere som går i skoler i utlandet, internasjonale grunnskoler i Norge og utenlandske grunnskoler i Norge. Departementet mener at det grunnlag for å vurdere om dagens beregningsregler i tilskuddsordningen for kompletterende undervisning gir en riktig fordeling av tilskudd mellom tilskuddsmottagerne.

Departementet foreslår at privatskoleloven § 6-4 endres slik at den ikke lenger gir grunnlag for å gi tilskudd til kompletterende undervisning til elever som går på skole i Norge. Forslaget innebærer at skoler godkjent etter opplæringsloven § 2-12, ikke lenger kan få tilskudd etter privatskoleloven § 6-4 om kompletterende undervisning. Departementet foreslår at det ordinære tilskuddet til den tyske og franske skolen økes tilsvarende den reduksjonen i tilskudd som endringsforslaget vil innebære, slik at disse opplæringstilbudene kan videreføres med tilsvarende totale finansieringsgrunnlag som i dag.

Departementet foreslår å beholde forskriftshjemmelen i privatskoleloven § 6-4 og vil i forlengelse av lovarbeidet vurdere om deler av ordningen med tilskudd til kompletterende undervisning skal forskriftsfestes. Dagens beregningsregler vil også bli gjennomgått. Vi ber derfor om høringsinstansenes innspill til dagens beregningsregler, og særlig til fordelingen av tilskudd mellom nettskoler og andre skoler.

Forslag til Privatskoleloven § 6-4 lyder slik slik:

§ 6-4 Statstilskot til kompletterande undervisning

Til statsborgarar i Noreg eller ein annan EØS-stat som er elevar ved grunnskole i utlandet, og som ikkje er elevar ved skole som er godkjend etter lova her, kan det givast tilskot til kompletterande undervisning. Departementet kan gi nærare forskrift.

9.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Privatskoleloven § 6-4 i gir i dag kun en hjemmel for å gi tilskudd til kompletterende undervisning for angitte elevgrupper, men innebærer ingen rett verken for elevene eller for skolene til å få slikt tilskudd. Lovendringen som er foreslått har derfor ikke i seg selv noen direkte økonomiske konsekvenser.

Basert på tilskuddstall fra 2013 vil en endring av tilskuddsordningen der internasjonale og utenlandske skoler ikke lenger kan få tilskudd til kompletterende undervisning, innebære at det årlig vil bli gitt omlag 10 millioner kroner mindre i tilskudd til kompletterende undervisning. Tilskuddet til den tyske og den franske skolen i Oslo vil i så fall måtte økes med om lag 3 millioner for å sikre tilsvarende finansieringsgrunnlag som i dag.

For de internasjonale grunnskolene i Norge er konsekvensen av lovforslaget at de ikke lenger kan få tilskudd til kompletterende undervisning. De internasjonale grunnskolene i Norge har varierende økonomisk soliditet og resultat i sin skoledrift, og det vil være ulikt om endringen vil påvirke skoledriften. De internasjonale grunnskolene som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12, har heller ikke i dag krav på tilskudd til kompletterende undervisning. Tilskuddsordningen er budsjettstyrt, og det vil være bevilgningene i statsbudsjettet som avgjør hvilke tilskudd som gis. I budsjettet for 2015 er det foreslått endringer som innebærer at det i 2015 ikke vil bli gitt tilskudd til internasjonale skoler godkjent etter opplæringsloven § 2-12.

9.4 Byrådets vurderinger

Byrådet støtter forslaget.

10 Skolevirksomhet, bruken av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer mv.

Under kapittel 10 gjør departementet en gjennomgang av sider ved regelverket som omfatter skolevirksomhet, bruken av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer mv.

10.1 Bakgrunn

Private skoler som er godkjent etter privatskoleloven, har rett til statstilskudd, jf. lovens § 2-1. Fastsettelsen av statstilskudd er regulert i lovens § 6-1. Videre kan skolen kreve skolepenger i tråd med rammene som er fastsatt i § 6-2. Statlige tilskudd og skolepenger utgjør det vesentligste av skolenes inntektsgrunnlag. Midlene er en sikker inntektskilde for godkjente skoler.

I privatskoleloven § 6-3 fastsettes det grunnleggende vilkåret for hvordan skolene kan disponere offentlige tilskudd og skolepenger. Disse ”skal kome elevane til gode”. Det overordnede vilkåret er skjønnsmessig utformet, men innebærer at det skal være en nær tilknytning mellom midlene og skoledriften. Bestemmelsen presiserer selv enkelte begrensninger i dette kravet.

Det er en generell oppfatning at dagens regler knyttet til regulering av offentlige tilskudd og skolepenger og tilsynet med dette, fungerer tilfredsstillende. Likevel kan det vurderes om tilpasninger i regelverket bedre kan ivareta lovens formål på området, nemlig at offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode.

10.2 Skolevirksomhet (§ 2-2 første ledd)

10.2.1 Bakgrunn

Det er av stor betydning å vite hvilken virksomhet en skole lovlig kan drive etter loven. Dagens lovtekst, supplert av forarbeider og forvaltningspraksis, har skapt en rettsstilstand som kan fremstå som noe uoversiktlig. Det vises i denne sammenheng til at det ikke fremgår helt klart av lovens bestemmelse hva som faller innenfor og hva som faller utenfor slik virksomhet som en skole lovlig kan drive. Departementet ønsker her og gjøre en klargjøring for å forenkle tolkning og bruk av regelverk, både i skolene og for forvaltningsmyndighetene.

10.2.2 Gjeldende rett

Dagens bestemmelse, § 2-2 første ledd, lyder slik:
§ 2-2. Krav til verksemda til skolen

Skolen kan ikkje drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. Skolen kan likevel drive slik anna verksemd knytt til den enkelte skolen: skolefritidsordning, internat, utleige av tenestebustader ved internatet og tilrettelegging i samband med godkjende samarbeidsprosjekt med utanlandske skolar. Departementet kan gjere unntak frå første punktum for verksemd som er nært knytt til skoleverksemda og som utgjer ein mindre del av den totale verksemda.

10.2.3 Departementets forslag

Departementet foreslår å beholde lovens hovedprinsipp, jf. § 2-2 første ledd første punktum, om at skolen som utgangspunkt skal drive skole og ikke annen virksomhet. Videre foreslås endringer i andre punktum i lovteksten der det presiseres at ikke bare drift av annen virksomhet, men også eierskap i slik, er omfattet av lovens forbud mot annen virksomhet enn skole. Dette innebærer ingen realitetsendring, men er en kodifisering av fast forvaltningspraksis. Det gjøres for å presisere gjeldende rett og for i fremtiden å begrense antall klagesaker knyttet til dette spørsmålet. Til slutt foreslår departementet at det inntas en forskriftshjemmel i tillegg til dispensasjonshjemmelen i tredje punktum. I privatskoleloven § 2-2 første ledd foreslås endringer i andre og tredje punktum.

Departementet foreslår at bestemmelsen skal lyde slik:

”Skolen kan ikkje drive anna verksemd enn skole i samsvar med denne lova. Som drift av anna verksemd reknast óg eigarskap i selskap som driv næringsverksemd. Departementet kan i forskrift eller enkeltvedtak gjere unntak frå første punktum for tilleggsverksemd som er nært knytt til skoleverksemda og som utgjer ein mindre del av den totale verksemda.”

10.2.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke ha økonomiske konsekvenser for hverken skolene eller forvaltningsmyndighetene. Forslaget innebærer ingen realitetsendring i dagens regulering. Forslaget om å regulere rettsområdet gjennom forskrift er imidlertid ment å virke forenkling og klargjørende for dem som skal innrette sin virksomhet etter et regelverk som i dag er både uoversiktlig og uforutsigbart. Et tydeligere regelverk vil dessuten forenkle forvaltningen av og tilsynet med dette.

10.2.5 Byrådets vurdering

Byrådet støtter departementets vurdering og forslag, som i hovedsak er en kodifisering av fast forvaltningspraksis.

10.3 Registrering i Enhetsregisteret (§ 2-2 andre ledd første punktum)

Forslaget omhandler en klargjøring av loven om registrering i Enhetsregisteret, og tidspunkt for når en skole må være registrert.

10.3.1 Bakgrunn

Det har lenge vært et krav at en skole må være registrert i Enhetsregisteret eller lignende register. Søknader om godkjenning viser imidlertid at det kan være noe usikkerhet knyttet til fra hvilket tidspunkt skolen må være registrert. Departementet har derfor vurdert om loven på dette punktet bør klargjøres.

10.3.2 Gjeldende rett

Dagens bestemmelse, privatskoleloven § 2-2 andre ledd første punktum, lyder slik:

«Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. enhetsregisterloven, eller i tilsvarende register.»

10.3.3 Departementets forslag

Det har vært reist spørsmål om når registrering må være skjedd. Praksis i dag er at registrering må foreligge på søknadstidspunktet.

Det foreslås presisert i lovteksten at en skole må være registrert i Enhetsregisteret eller tilsvarende register før søknad sendes godkjenningmyndigheten. Søknader fra enheter som ikke er registrert i Enhetsregisteret eller tilsvarende register kan godkjenningmyndigheten unnlate å realitetsbehandle. Videre foreslås at det i lovens forarbeider gjentas og understrekes at en skole må være registrert i Enhetsregisteret eller tilsvarende register som selvstendig rettssubjekt, dvs. at registrering av en såkalt underenhet ikke er tilstrekkelig.

Privatskoleloven § 2-2 andre ledd første punktum foreslås å lyde slik:

”Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. enhetsregisterloven, eller i tilsvarende register, før det vert søkt om godkjenning.”

10.3.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke ha administrative eller økonomiske konsekvenser.

10.3.5 Byrådets vurdering

Byrådet støtter forslaget, som bidrar til en klargjøring av regelverket.

10.4 Innskuddskapital (§ 2-2 andre ledd annet punktum)

10.4.1 Bakgrunn

Privatskoleloven § 2-2 andre ledd annet punktum henviser til minimumskapitalen i aksjeloven. Da denne bestemmelsen ble innført i privatskoleloven i 2007, var minimumskapitalen i aksjeloven kr. 100 000,-. Det ble i privatskolelovens forarbeider, Ot. Prp. nr. 37 (2006-2007), understreket at nettopp kr. 100 000,- var et ”riktig” minimumsbeløp for innskuddskapital. Fra 1. januar 2012 ble minimumskapitalen i

aksjeloven satt ned til kr. 30 000,- uten at privatskoleloven ble endret tilsvarende. Henvisningen i privatskoleloven § 2-2 andre ledd annet punktum er derfor ikke lenger i tråd med det standpunktet som ble markert i privatskolelovens forarbeider.

10.4.2 Gjeldende rett

Dagens bestemmelse, privatskoleloven § 2-2 andre ledd annet punktum, lyder slik:

«Før det blir gitt godkjenning etter § 2-1, må skolen dokumentere at han har ein innskotskapital som tilsvarer minimumsbeløpet i aksjeloven § 3-1 første ledd.»

10.4.3 Departementets forslag

Lovteksten endres slik at kr 100 000,- kreves som innskuddskapital for en friskole, uansett organisasjonsform.

Privatskoleloven § 2-2 andre ledd annet punktum foreslås å lyde slik:

”Skolen må seinast til same tid dokumentere at han har ein minimum innskotskapital på kr 100 000,-.”

10.4.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke ha administrative eller økonomiske konsekvenser for forvaltningsmyndighetene.

For aksjeselskaper som søker godkjenning etter § 2-1 vil det ha som konsekvens at de må fremskaffe ytterligere kr 70 000,- i forbindelse med søknad om å drive friskole.

10.4.5 Byrådetts vurdering

Byrådet støtter forslaget om økt minimumskapital.

10.5 Minste elevtall (§ 2-2 tredje ledd)

10.5.1 Bakgrunn

Etter dagens lov mister en skole sin godkjenning dersom den over flere år har et lavt elevgrunnlag. Spørsmålet er hvor denne grensen - med tanke på antall elever - mest hensiktsmessig bør settes.

10.5.2 Gjeldende rett

Dagens bestemmelse, § 2-2 tredje ledd, lyder slik:

«Dersom ein skole har færre enn 15 elevar tre skoleår i samanheng, fell godkjenninga bort.

For norske skolar i utlandet gjeld ei tilsvarande minimumsgrense på 10 elevar.

Departementet kan i særskilde tilfelle gjere unntak frå minimumskrava til elevtal. Skolar som berre driv verksemd etter § 2-1 bokstav g, er ikkje omfatta av minimumskrava til elevtal.

Bestemmelsen innebærer i korthet at godkjenningen bortfaller dersom en skole i tre skoleår på rad har færre elever enn 15. Tallet er satt lavere for utenlandske skoler. Bestemmelsen skiller ikke mellom grunnskoler og videregående skoler. Det er gjort unntak for skoler som driver videregående opplæring i små og verneverdige håndverksfag. I tillegg kan departementet gjøre unntak i ”særskilde tilfelle.” Sistnevnte unntak er ment å være en snever unntakshjemmel.

Bestemmelsen sier ikke noe om hvor mange elever en skole må ha for å få godkjenning. Den omhandler bare tilfeller hvor godkjenning allerede foreligger, altså eksisterende skoler. I forvaltningspraksis har imidlertid bestemmelsen ledet til at det heller ikke godkjennes nye skoler med et øvre elevtall på færre enn 15 elever.

10.5.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår at elevtallsgrensen fordobles til 30. Det foreslåtte kravet til minste elevtall vil gjelde også ved godkjenning av nye skoler, både grunnskoler og videregående skoler.

For *utenlandsskoler* er elevtallet i dagens lov satt til 10. Departementet vurderer antallet til å være hensikt og at det derfor bør beholdes som i dag.

Dagens bestemmelse gjør unntak for skoler som driver videregående opplæring i små og verneverdige håndverksfag. Disse har ingen nedre elevtallsgrense. Departementet vurderer at det å heve elevtallsgrensen til 30 vil kunne ha særlig store konsekvenser for skoler godkjent på grunnlaget ”særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemmede”, jf. § 2-1 andre ledd bokstav f. Departementet vurderer at det er riktig å unnta også disse skolene, godkjent etter bokstav f, fra elevtallsgrensen.

Etter dagens bestemmelse vil en godkjenning bortfalle dersom skolen tre år på rad har lavere elevtall enn den fastsatte grensen. Et så lavt elevtall kan tyde på at en eller flere forutsetninger for skoledrift mangler, f.eks. mangelfullt rekrutteringsgrunnlag. Lave elevtall over en periode på tre år kan tyde på at tilstanden er varig. Departementet mener på bakgrunn av dette at det ikke er grunnlag for å foreslå endringer på dette punktet.

Den snevre unntakshjemmelen i bestemmelsens tredje punktum er ment å komme til anvendelse i tilfeller hvor det vil virke urimelig å håndheve elevtallsgrensen angitt i loven. Departementet mener unntakshjemmelen i tredje ledd kan bestå uendret.

Departementet foreslår også en overgangsordning for eksisterende skoler i Norge for tilpasning til det nye kravet. Den enkleste og mest hensiktsmessige overgangsordningen vil være å la de tre årene i bestemmelsen starte å løpe fra lovendringens ikrafttredelsestidspunkt. Dette vil innebære at en skole med færre enn 30 elever det året lovendringen trer i kraft, har tre år på seg til å øke elevtallet. I motsatt fall vil skolen miste sin godkjenning etter tre år.

Departementet foreslår at lovens § 2-2 tredje ledd første punktum skal lyde:

”Dersom ein skole har færre enn 30 elevar tre skoleår i samanheng, fell godkjenninga bort.”

Lovens § 2-2 tredje ledd siste punktum skal lyde:

”Skolar som berre driv verksemd etter § 2-1 bokstav f eller g, er ikkje omfatta av minimumskrava til elevtal.”

10.5.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil kunne ha konsekvenser for et mindre antall eksisterende privatskoler innenlands. Dersom ikke disse skolene klarer å øke sitt elevtall i løpet av tre år etter at lovendringen trer i kraft, vil de miste sin godkjenning. Dette kan få praktiske og økonomiske konsekvenser for elever og ansatte.

Dersom en frittstående skole må avvikle driften som følge av at elevtallet blir lavere enn elevtallsgrensen, vil elevene måtte finne andre skoletilbud. Kommunen(e) der elevene er hjemmehørende plikter å ta over ansvaret for elevenes opplæring. At kommunen overtar ansvaret vil ha administrative konsekvenser for kommunene, men disse må antas å være relativt små. Statlige tilskudd vil ”følge” de aktuelle elevene, enten til en annen frittstående skole eller til hjemkommunen.

For staten kan lovforslaget ha som konsekvens at det blir færre søknader om å åpne nye skoler, men samtidig gi flere søknader om dispensasjon fra kravet.

10.5.5 Byrådets vurdering

Byrådet støtter forslaget om å heve elevtallsgrensen fra 15 til 30 for skoler i Norge. Byrådet støtter også at skoler som er godkjent etter § 2-1 bokstav f (særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemmede) eller g (videregående opplæring i små og verneverdige håndverksfag) skal være unntatt fra reguleringen om minste elevtall.

10.6 Krav om bruken av statstilskudd og skolepenger (§ 6-3)

10.6.1 Bakgrunn

Både statstilskudd og skolepenger skal i sin helhet komme elevene til gode, og kommersiell drift av skoler er ikke tillatt. Drift av skole etter loven skal ikke være forretningsvirksomhet. Nedenfor vurderes om det er behov for endringer i dagens regelverk om bruken av statstilskudd og skolepenger.

10.6.2 Gjeldende rett

Dagens bestemmelse, § 6-3 om bruken av statstilskudd og skolepenger, lyder slik:

«§ 6-3. Krav til bruken av offentlege tilskot og skolepengar

Alle offentlege tilskot og skolepengar skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærstående, verken når skolen er i drift eller om drifta blir nedlagd

b) pådra seg kostnader i form av leieutgifter for eigedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærstående eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.

Departementet kan gi nærare forskrift om forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd bokstav a.»

Etter bestemmelsen skal alle offentlige tilskudd og skolepenger komme elevene til gode. Dette er nærmere konkretisert ved at utbytte eller overskudd ikke kan overføres til eierne eller deres nærstående, hverken når skolen er i drift eller når den nedlegges, jf. lovens første ledd bokstav a. Videre fremgår det at fordekke kostnadsdisposisjoner er forbudt, f.eks. leieutgifter skolen har pådradd seg overfor skolens eier eller deres nærstående til overpris. En slik disposisjon vil innebære at deler av statstilskuddet reelt sett blir overført til eieren eller nærstående, dvs. at det ikke i sin helhet kommer elevene til gode, jf. lovens første ledd bokstav b.

Bestemmelsen er ikke uttømmende i sin beskrivelse av hvilke overskudds- og kostnadsdisposisjoner som er forbudt, jf. lovens ordlyd ”mellom anna”. Det innebærer at slike disposisjoner i hvert enkelt tilfelle må tolkes i lys av det lovfestede kravet om at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode.

10.6.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår en presisering som gjør at forskriften hjemlet i § 6-3 andre ledd kan omhandle alle deler av forbudet i første ledd, ikke bare slike transaksjoner som omhandlet i samme bestemmelses bokstav a.

Det vil bli vurdert innført i forskrift til privatskoleloven økt dokumentasjonsplikt for friskoler og ytterligere rett til innsyn for tilsynsmyndigheten. Det foreslås i forskrift samme sted også å åpne for bestemmelser om at skolene skal godgjøre at kjøp fra eier eller andre nærstående er gjort på ordinære markedsmessige vilkår. Forskriftshjemmelen i lovens § 6-3 andre ledd vil på denne bakgrunn bli foreslått endret. Det vil også bli foreslått et nytt tredje ledd i samme bestemmelse.

Friskoleloven § 6-3 andre ledd skal lyde:

”Departementet kan gi nærare forskrift om forbudet mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd.”

Friskoleloven § 6-3 nytt tredje ledd skal lyde:

”Departementet kan gi nærare forskrift om korleis innsyn skal skje i frittstående skolar sine rekneskap, om dei same skolane si plikt til dokumentasjon andsynes styresmakter som krev det i samband med tilsyn og kontroll, herunder å godtgjere at innkjøp er gjort på marknadsmessige vilkår ”

Friskoleloven § 7-2 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

”Departementet fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova og skal i den samanheng ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon *utan hinder av teieplikt*.”

Friskoleloven § 7-2a første og andre ledd skal lyde:

”Dersom det blir oppdaga forhold i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova, i strid med føresetnadene for godkjenninga eller i strid med formålet til lova, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova, vilkår i forskrifter gitt med heimel i lova, føresetnadene for godkjenninga eller formålet til lova ikkje blir fylte. Departementet kan òg krevje attende for mykje utbetalt tilskot, og tilskotsmidlar som er brukte i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova, i strid med føresetnadene for godkjenninga eller i strid med formålet til lova.”

10.6.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

10.6.5 Byrådets vurdering

Byrådet støtter forslaget om bruk av statstilskudd og skolepenger (§ 6-3).

11 Innføring av karantenebestemmelse

Forslaget omhandler en ny bestemmelse, som gir tilsynsmyndigheten adgang til å ilegge karantene til sentrale aktører ved en friskole hvor det er avdekket alvorlige regelbrudd.

11.1 Bakgrunn

I høringsnotatets kapittel 10 omtales reglene knyttet til bruk av statlig tilskudd og elevenes egenbetaling, samt tilsyn og kontroll. Reglene skal blant annet tilse at skolene drives innenfor regleverket. I forbindelse med ny friskolelov ønsker departementet å vurdere om regelverket har tilstrekkelige sanksjonsmidler for brudd på bestemmelsene. Sanksjonene har til formål å slå ned på regelbrudd, men også å sikre at uegnede aktører ikke får muligheten til å drive friskole.

11.2 Gjeldende rett

Det finnes i dag ingen bestemmelse som åpner for å ilegge karantene til personer eller selskaper, i tilfeller hvor tilsyn har avdekket at disse har brutt krav for skoledriften som oppstilt i lov, forskrift eller for øvrig. Det er likevel enkelte regler som har særlig sammenheng med en bestemmelse om karantene. Det gjelder bestemmelsen om godkjenning av nye skoler, jf. kapittel 3 i høringsnotatet, samt øvrige bestemmelser om sanksjonering ved brudd på regleverket.

Skoler som ønsker statlig tilskudd, må i dag søke godkjenning etter privatskoleloven § 2-1. Selv om det kreves et særlig grunnlag, gir bestemmelsen departementet en skjønsmessig adgang til å vurdere om skoler skal bli godkjent eller ikke, jf. ordlyden ”kan”. Som også nevnt i høringsnotatet kapittel 3.2 uttalte flertallet i komiteen under behandlingen av gjeldende lov at departementet i sin søknadsbehandling skal kunne ”ta hensyn til den offentlige skolestrukturen, behovet for skolen, og vurdere seriøsiteten til søkeren”.¹

Formuleringen om ”søkerens seriøsitet” kan anvendes som et grunnlag til å avslå søknader, f.eks. hvor en søker gjentatte ganger har levert en søknad som åpenbart ikke oppfyller lovens kriterier. Formuleringen kan også benyttes til å begrunne avslag hvor søker tidligere har hatt en sentral posisjon ved, eller nær

¹ Innst. O. nr. 88 (2006-2007)

tilknytning til, en skole som har mistet godkjenningen på grunn av gjentatte eller alvorlige brudd på loven. Praksis viser samtidig at søknader som avslås sjelden begrunnes med dette grunnlaget. Dette kan skyldes at "useriøse" søknader som regel ikke vil oppfylle minstekravene til søknaden og dermed avslås av den grunn. Videre vil godkjenningsmyndighetenes kunnskap om personer i tilknytning til søknadene ofte være sparsom. I forslaget til ny godkjenningsbestemmelse, jf. kapittel 3 i høringsnotatet, foreslår departementet at det i loven presiseres at godkjenning ikke skal gis dersom andre særlige grunner, som f.eks. søkerens seriøsitet, tilsier at skolen ikke bør godkjennes.

Departementet er tilsynsmyndighet for frittstående grunnskoler jf. privatskoleloven § 7-2. Lovlighetstilsynet skal tilse at økonomiske bestemmelser er overholdt, samt øvrige krav til skolens virksomhet, skoleanlegg, personale m.m. I § 7-2a er det fastsatt mulige reaksjonsformene som kan anvendes dersom det oppdages forhold i strid med lov, forskrifter gitt med hjemmel i lov, eller i strid med forutsetningene for godkjenningen. Dagens regelverk åpner for reaksjoner i form av krav om retting av lovstridige forhold, tilbakehold eller krav om tilbakebetaling av tilskudd og tilbaketrekking av godkjenningen. Det er tilsynsmyndighetene som vurderer hvilken sanksjon som skal benyttes i det enkelte tilfellet, og som dermed vurderer hvilken sanksjon som er hensiktsmessig overfor det konkrete regelbruddet.

11.3 Departementets forslag

Departementet foreslår etter dette å innføre en bestemmelse som gir tilsynsmyndigheten anledning til å ilegge karantene ved alvorlige lovbrudd. Karantenen innebærer at den som er underlagt karantenen, ikke kan være involvert i driften ved skoler som søker om godkjenning, eller ved driftsendringer ved eksisterende skoler. Det innebærer også at vedkommende ikke kan få nye verv eller stillinger ved allerede godkjente friskoler. Departementet vil komme tilbake til om karantenen også skal omfatte plikt til å fratreslike eksisterende stillinger etter høringsinstansenes syn.

Karantene ilegges som hovedregel for to år, men dette kan fravikes i positiv og negativ retning dersom det foreligger særlige grunner. Absolutt lengde på karantene er fire år. Personkretsen som kan ilegges karantene er administrerende direktør, daglig leder, styremedlemmer og ansvarlig deltager i et ansvarlig selskap. Karantene vil kunne ilegges både formelle og reelle verv som medlem eller varamedlem av styret eller daglig leder ved skolen. Tilsynsmyndigheten avgjør ut ifra en skjønnsmessig vurdering i enkelttilfeller hvem som skal ilegges karantene.

Departementet foreslår ny lovtekst

Ny § 7-2b Karantene

Dersom det blir oppdaga alvorlege forhold i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova, eller i strid med føresetnadene for godkjenninga, kan departementet gi skolen og ansvarlege personar bak forholda karantene.

At ein juridisk eller fysisk person er gitt karantene inneber at den juridiske personen eller vedkomande som har stilling som nemnt i fjerde ledd, ikkje kan søkje ny godkjenning eller driftsendringar ved skolar som har godkjenning, eller tiltre ei slik stilling ved ein godkjent skole.

Karantene gjeld som hovudregel i to år frå vedtaket er rettskraftig. Dersom det ligg føre særlege forhold kan det bli gitt karantene for kortare tidsrom eller inntil fire år.

Med fysisk person jf. fyrste og andre ledd blir det sikta til ein person som har vore fullt ut ansvarleg deltakar i eit ansvarleg selskap, formelt eller reelt har utøvt verv som medlem eller varamedlem av styret eller som dagleg leiar (administrerande direktør), eller som har andre leiande posisjonar ved skolen som har godkjenninga.

Dersom det er opna tilsyn ved ein skole, og det er mistanke om at tilsynet kan leie til karantene, kan søknader om godkjenning eller driftsendringar stillast i ro inntil tilsynet er fullført.

11.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte bestemmelsen vil ikke ha særlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

11.5 Byrådets vurderinger

Byrådet støtter departementets forslag om ny lovtekst om karantene, og mener karantene også skal omfatte eksisterende stillinger som personen som ilegges karantenen innehar.

12 Rammebetingelser for godkjente skoler

Grunnlaget for beregning av tilskudd til skoler godkjent etter gjeldende privatskolelov er basert på regnskapstall fra kommuner og fylkeskommuner innrapportert i Kostra (SSB).

Grunnlaget for denne praksisen er følgende bestemmelse i § 6-1 første ledd i privatskoleloven: ” Godkjende skolar får statstilskot til godkjend opplæring med 85 prosent av eit tilskotsgrunnlag per elev. Til grunn for tilskotsgrunnlaget ligg gjennomsnittlege driftsutgifter per elev i den offentlege skolen.”²

Departementet viser til at KOSTRA er den eneste kilden som finnes over gjennomsnittlige driftsutgifter i offentlig skole. Det foreslås ingen lovendring knyttet til dette. KOSTRA-tallene som legges til grunn for beregningen av satser til private skoler korrigeres for kostnader til spesialundervisning³, øremerkede tilskudd, og utgifter som ikke skal være en del av tilskuddsgrunnlaget fordi utgiftene gjelder kommunesektoren, og ikke private skoler. I tillegg justeres satsene for lønns- og prisvekst og SPK-avgift.

Friskoleorganisasjonene har ved flere anledninger henvendt seg til departementet om flere problemstillinger knyttet til tilskuddet til de private skolene. I dette kapitlet vurderer departementet problemstillinger som har blitt tatt opp av friskoleorganisasjonene.

12.1 Førings av vedlikeholdskostnader i KOSTRA

Friskoleorganisasjonene har reist spørsmål ved kommuners og fylkeskommuners førings av vedlikeholdskostnader i KOSTRA. Spørsmålet er hvorvidt vedlikeholdskostnadene ikke gjenspeiles i driftsregnskapet fordi kommunene utsetter vedlikehold til det blir nødvendig med større rehabiliteringer som føres som investeringer i investeringsregnskapet.

Departementet ser ikke at det er grunnlag for endringer av tilskuddsordningen til private skoler på dette punktet.

12.2 Uttrekk av avskrivningskostnader fra tilskuddsgrunnlaget

Tilskuddet til friskolene er basert på gjennomsnittlige driftsutgifter per elev i offentlig skole. Kommunene og fylkeskommunene fører avskrivningskostnader, dvs. kostnader i form av verdiforringelse på eiendom, i henhold til kommuneloven med forskrifter. Avskrivningskostnadene på bygg blir trukket ut av tilskuddsgrunnlaget med den begrunnelse at dette ikke er driftsutgifter, men kapitalkostnader. Alle andre avskrivninger, som f.eks. på utstyr, ligger i tilskuddsgrunnlaget. Friskoleorganisasjonene har reist spørsmål ved rimeligheten og lovligheten av å trekke ut avskrivningskostnadene til bygg fra tilskuddsgrunnlaget.

² Friskoler for funksjonshemmede har unntak fra denne bestemmelsen. De får tilskudd tilsvarende 100 prosent av en normalsats.

³ Gjelder kun for grunnskole, spesialundervisning føres på samme KOSTRA funksjon som øvrige kostnader på grunnskole.

Kostnader til spesialundervisning trekkes fra tilskuddsgrunnlaget fordi det er kommunene som har utgiftene til spesialundervisning også for elever ved friskoler. Friskoleorganisasjonene har stilt spørsmålsteget ved nivået på uttrekket. Departementet vil gjøre en nærmere vurdering av uttrekkene for spesialundervisning og morsmålsundervisning og komme tilbake til eventuelle endringer i forbindelse med kommende statsbudsjetter.

12.3 En egen rentekompensasjonsordning til friskolene

Friskoleorganisasjonene har overfor departementet spilt inn et ønske om å opprette en egen rentekompensasjonsordning til de private skolene. Friskolene kan i dag få del i kommunenes rentekompensasjonsordning innenfor den enkelte kommunes pott i ordningen. Det er kommunen som må søke på vegne av den private skolen. Friskoleorganisasjonene peker på at dette gir ulike utslag for private skoler i ulike kommuner. Departementet viser til at det i statsbudsjettet for 2014 ble innført et kapitaltilskudd til private skoler som skal bidra til å dekke husleie- og kapitalkostnader. Departementet mener det ikke er hensiktsmessig med to ulike ordninger for å dekke kapitalkostnader. Departementet vil vurdere en utvidelse av kapitaltilskuddet fremfor å opprette en egen rentekompensasjonsordning til friskolene.

12.4 Byrådets vurderinger

Byrådets støtter departementets vurdering i overnevnte pkt 12.1 om Føring av vedlikeholdskostnader i KOSTRA og pkt 12.3 om En egen rentekompensasjonsordning til friskolene.

Byrådet har bemerkninger som knytter seg til pkt. 12.2 Uttrekk av avskrivningskostnader fra tilskuddsgrunnlaget, og til vurderingene knyttet til trekkbeløp. Trekkbeløpet for en elev i privat skole utgjør 80 % av gjennomsnittskostnaden i offentlig skole. I Bergen kommune utgjør imidlertid trekkbeløpet en større andel av gjennomsnittskostnaden pr. elev, etter som det her er lavere driftsutgifter per elev enn landsgjennomsnittet. Byrådet mener at dersom kommuner ikke skal ha gevinst eller tap som følge av at de har elever i private skoler, bør følgelig kommuner som har lavere gjennomsnittskostnad få lavere trekkbeløp.

Dagens trekk- og korreksjonsordning korrigerer ikke for skyssutgifter for elever i privatskolene. I det vesentligste hadde elevene ikke hatt rett på skyss ved å gå på sin nærscole. Når elever går over til privatskoler utløses imidlertid skyssplikt som kommunen må betale. Byrådet mener dette må tas med i vurderingen når ordningene skal gjennomgås.

Byrådet ønsker ikke uttale seg om pkt 12.4 om Korrigering av tilskuddet til videregående friskoler basert på frafallsstatistikk for offentlige skoler eller 12. 5 om 20-dagersregelen.